

Efter en rejse i Israel

Jøder og muslimer må forstå, at antisemitisme og islamofobi er to sider af samme sag

Af Bashy Quraishy

Bashy Quraishy er formand for ENAR, European Network Against Racism, og ansvarshavende redaktør af bladet MediaWatchAt rejse er en af de bedste måder at udvide sin horisont på. Men hvis man er uheldig, kan det også ende med at bekræfte gamle fordomme. Jeg har haft den glæde at besøge mange lande, både i forbindelse med arbejde og som privatperson. Det har utvivlsomt gjort mig til en verdensborger, der betragter mennesker som individer og bedømmer dem på deres handlinger og ikke på, hvem de er. Indtil for nylig var der dog et land, som min uvidenhed og frygt hindrede mig i at besøge. Det land er Israel.

Som så mange andre mennesker i verden, især i muslimske samfund og selv i venstreorienterede kredse i Vesten, betragtede jeg også Israel gennem farvede briller. I denne hurtige tidsalder med øjeblikkelig kommunikation er der ikke de historier, vi ikke har hørt om krigen mellem arabere og israelere, det uløste palæstinensiske spørgsmål, den første og den anden intifada, overtrædelse af menneskerettigheder i de besatte områder og den berømte sikkerhedsmur. Ingen kan undgå at blive følelsesmæssigt påvirket af dækningen i avisartikler, direkte tv-reportager og radioudsendelser, og alle tager parti.

Det gjorde jeg også. Jeg tog parti for de svage og de besatte. Undertrykkeren kan ikke få min sympati, ræsonnerede jeg.

Men så fik jeg, i løbet af kort tid, tre forskellige invitationer til Israel. Den første var en invitation til et ngo-seminar om interkulturalisme, den anden til at deltage i en europæisk delegation, der skulle studere Israels integrationspolitik, og den tredje til at holde et oplæg om dialogen mellem jøder og muslimer på en international tværeligsk konference i Haifa. Jeg var fyr og flamme. Endelig skulle jeg til Israel, det gamle hellige land, så fuldt af historie, israeliternes og korsfarernes land med Jerusalem, Masada, Grædemuren, al-Aqsa-moskeen, Jesu føde- og korsfæstelsessted og tusindvis af andre ting, jeg gerne ville se.

Men jeg var også bange. Mit danske pas afslører min forbindelse med Pakistan, der har været mere antiisraelsk end araberne. Mit navn lyder meget arabisk. Hvordan ville immigrationsmyndighederne behandle mig? Ville jeg blive kropsvisiteret af tolderne? Ville de behandle mig anderledes på grund af mine ikkeeuropæiske muslimske rødder?

Israel viste sig at blive et uforgligneligt eventyr. For med mine egne øjne at se, hvordan israelere og arabere lever og omgås hinanden, rejste jeg landet tyndt fra Genesaret Sø i nord til Be'er Sheva i syd. Selv Ramallah på Vestbredden var jeg forbi. Jeg så mange af de berømte historiske steder; talte længe med politikere, diskuterede omtålelige emner med akademikere; prøvede kræfter med journalister; stillede israelske embedsmænd udiplomatiske spørgsmål; var i kibbutz for at opleve de alternative livsformer, Israel er bygget på; besøgte hospitaler, hvor jøder og muslimer lå side om side; jeg fik endda lejlighed til at udveksle ideer med Israels tidligere immigrationsminister. Selv om man ikke kan hævde, at man kender så komplekst et samfund som det israelske efter blot et par besøg i landet, så stødte jeg under min rejse på nogle utrolige forhold, det er værd at bemærke.

Så store er holdningsforskellene i Israels jødiske befolkning i alle tænkelige spørgsmål, at et spøgefuldt ordsprog lyder, at når to israelere diskuterer en sag, er der tre forskellige synspunkter. Men det slog mig, at når det kommer til deres egen historie, så ved alle, lige fra taxachauffører til professorer, hvorfor en specifik landsby har sit hebraiske navn, hvilken israelsk stamme der boede hvor, hvem der byggede en bestemt bygning, og hvad det jødiske folk oplevede på deres vandringer. Det er ikke noget, de har lært i skolen; det skyldes en regulær interesse for deres rødder og baggrund.

Men hvad der rørte mig allermost var ngo'erne, som er de sande, ubesungne helte i det israelske samfund. De står i spidsen for brobygningen mellem muslimer, kristne og drusere – såvel som mellem de jødiske befolkningsgrupper i Israel og palæstinenserne i de besatte områder. I modsætning til hvad de udenlandske medier vil have os til at tro, så er israelerne ikke alle sammen undertrykkere og fascister, og palæstinenserne er ikke kun undertrykte og uskyldige. Jeg så mange eksempler på projekter, der er bevis på, at folk har et stort ønske om at leve i fredelig sameksistens. På begge sider er der et stort overskud af velvilje og bevidsthed om, at de ikke har noget andet valg end at leve side om side.

Jeg undrer mig over, hvorfor vi så sjældent hører om de forskellige fredsbevægelser, antibesættelses-websider, interkulturelle magasiner, ugentlige nyhedsrapporter, rabbinere, der kæmper for menneskerettigheder, oliventræskampagner, fredsplakater, *Israel-Palestine Centre for Research and Information*, *Legal Centre for Arab Minority Rights in Israel* og *Centre for Freedom of Movement*. Listen er uendelig.

Når jeg nævner dette, er det ikke, fordi jeg lukker øjnene for de barske forhold, mange palæstinensere lever under. Der er ingen tvivl om, at der er forskellige holdninger til Palæstina-spørgsmålet. Fra arabisk-palæstinensisk side hørte jeg dagligt om den dårlige behandling, de blev udsat for af unge soldater ved vejspærringer, den fortsatte udvidelse af sikkerhedsmuren, mangel på arbejde og muligheder, id-tjek i byerne og nedsættende opførsel.

Fra israelsk side oplevede jeg en dybfølt, indprentet følelse af usikkerhed og frygt for livet. Min rejse tværs gennem landet gav mig en forståelse af, hvor lille og sårbart landet i virkeligheden er. Læg dertil den konstante frygt for selvmordsbomber, for missilangreb og for at blive omringet af kompromisløse modstandere. Oven i alt dette den kollektive erindring om fordrivelse, udrensning, historisk antisemitisme og værst af alt, Holocaust, der har efterladt så dybe sår i den jødiske sjæl, at den vil være flere århundreder om at hele. Som en forsker fra *Holocaust Study Center* i Tel Aviv meget malerisk udtrykte det: »For at komme videre må vi kende og forstå hinandens smerte«.

Det jødiske folk er med rette stolt over at tilhøre deres forfædres gamle land. Det giver dem identitet og selvrespekt. Det samme gælder palæstinenserne. I stridsspørgsmålet om israelsk sikkerhed og

velbefindende og det palæstinensiske ønske om et fædreland står begge sider stejlt på deres synspunkter. For at udjævne forskellene og opnå varig fred bør europæiske ngo'er støtte de kræfter, der er progressive, fleksible og villige til at gå på kompromis, og forklare de jødiske og muslimske grupper, der hader hinanden, at deres konflikt også har frygtelige konsekvenser i resten af verden. Antisemitisme og islamofobi blandt europæere såvel som blandt de stridende parter forgiftet forholdet og muligheden for sameksistens.

Gennem tiderne er flertallet i de jødiske og muslimske samfund blevet særlig bekymret over den tiltagende antisemitisme og islamofobi i mange europæiske samfund. I de seneste 15 års tid har sagen i den offentlige debat i Europa ændret sig fra at handle om biologisk og etnisk racisme til at være et spørgsmål om kultur og i stigende grad religion.

Eftersom jødiske og muslimske samfund er de to primære ofre for denne haddemonstration, har de en fælles interesse i at slutte sig sammen. Jeg er klar over, at dette er en utraditionel logik, men i kampen for et diskriminationsløst samfund har vi alle en fælles skæbne.

Det har altid været min personlige opfattelse og overbevisning, at uden et konkret samarbejde med jødiske samfund i Europa vil muslimske grupper have vanskeligt ved at håndtere islamofobi. Både jøder og muslimer må forstå den kendsgerning, at antisemitisme og islamofobi er to sider af samme sag. Som en mediepersonlighed ved jeg, at vi må undersøge, analysere og udrydde disse to sygdomme på én gang og ved fælles hjælp. Men eftersom denne ædle tanke kræver en enorm indsats fra både religiøse og sekulære kræfter blandt jødiske og muslimske samfund i Europa, krævede det en åbning. Og den kom heldigvis på det rette tidspunkt i 2001.

Kort efter at jeg blev valgt til formand for ENAR, mødte jeg to meget dedikerede antiracistiske personligheder, der var involveret i kampen mod antisemitisme i Europa. Shimon Samuel fra Simon Wiesenthal-Centret i Paris og Pascale Charhon fra Det Europæiske Jødiske Informationscenter (CEJI) i Bruxelles. Selv om jeg de seneste 20 år har været dybt engageret i arbejdet for menneskerettigheder og antidiskrimination i Europa og været vidne til deres utrættelige kamp, fandt jeg ud af, hvor lidt jeg egentlig vidste om antisemitismen i Europa i dag, både den verbale og den fysiske.

Denne erkendelse gav næring til min overbevisning om, at et stort netværk som vores ikke kun skulle arbejde proaktivt for at ændre situationen, men også give udtryk for vores stærke modstand mod antisemitisme og islamofobi, når som helst og hvor som helst det stikker sit grimme ansigt frem. Dette yderst mindeværdige øjeblik kom, da Shimon Samuel bad mig tale ved en international Unesco-konference med titlen 'Oplysning for tolerance – den nye antisemitisme' i Paris i 2003 foran flere hundrede delegerede fra hele verden.

Her følte jeg virkelig, at alle i de jødiske og muslimske samfund har et personligt ansvar for at hjælpe med at opbygge en grundlæggende tillid til modparten. Ved at tage fat om roden på sine egne fordomme får man en mere klar følelse af identitet og kulturel bevidsthed såvel som en bedre forståelse for andres problemer. Ved at vende blikket indad kan man lettere gøre op med sociale fordomme, danne rammer for social handling og åbne dørene for respekt.

I forbindelse med Unesco-konferencen besøgte jeg også en synagoge i en parisisk forstad, der gentagne gange havde været udsat for antisemitisk hærverk. Dette var endnu et bevis på vigtigheden af vores fælles mission.

Min drøm om en dialog mellem jøder og muslimer er langsomt, men sikkert ved at blive til virkelighed. Når alt kommer til alt, er det de små skridt fremad, der bringer os nærmere målet.

Der er arrangeret et debatforum i Bruxelles. Forud for det har vi i seks europæiske lande, blandt andet i mit eget land, Danmark, arbejdet på at finde nogle mennesker med jødisk eller muslimsk baggrund, der har spillet en rolle i brobygningen mellem religioner, og som har større ambitioner end at kindkysse en gang om året. Vi har været så heldige at have fået velsignelse og støtte fra tidligere overrabbiner Bent Melchior og imam Abdul Wahid Pedersen.

I perioden 15.-17. april afholder vi en konference med en klar dagsorden, målsætning og faste rammer. Vi mener, at begge parter må droppe deres fordomme og mistænksomhed over for hinanden og erkende, at de har fælles værdier og interesser. Europas historie er et levende bevis på, hvad samarbejdet mellem jøder og muslimer har resulteret i, og hvordan det har bidraget til udviklingen af Europa fra tilbagestående middelaldersamfund til et centrum for civiliseret oplysning i mange afskygninger.

Det er også vigtigt at nævne, at den fælles sag vil omdanne Europa til et ægte multireligiøst kontinent, hvor det enkelte menneskes tilhørsforhold ikke bestemmes af hudfarve, overbevisning, kultur eller religion, men af det bidrag, der ydes for samfundets ve og vel.

Tiden er inde til, at alle i de jødiske og muslimske samfund tænker over, hvordan de kan komme deres gensidige fordomme og misforståelser til livs. Muslimerne skal lære at organisere sig og tale professionelt for deres sag og holde op med at beskyldte 'jøderne' for at være skyld i al deres ulykke. Jeg forbløffes ofte over at høre muslimske 'artsfæller' fortælle fantasifulde historier om, hvor stor magt jøderne har, hvordan de styrer USA, kontrollerer bankverdenen, ejer de internationale medier og ønsker at destruere den muslimske verden. Sådant propagandaforgifter ikke blot tankegangen hos de uoplyste masser, men udretter også skade blandt veluddannede i mange muslimske lande.

Fordømmende sladder af denne art kan kun udryddes, hvis vi mennesker lærer hinanden at kende, ved at læse om vores fælles historie, diskutere vores aktuelle livsvilkår og besøge hinandens lande og, om muligt, hinandens hjem.

Jeg vil gerne opfordre alle jøder rundt om i verden til at tage denne sag alvorligt. Det er nødvendigt at iværksætte en velorganiseret pr-kampagne i hele den muslimske verden, ikke kun i de arabiske lande. Denne kampagne skal ikke fortælle om Israel, men om det jødiske folk, dets historie, dets vanskelige situation og jøders bestræbelser på at blive forenet ligesom alle andre.

Jeg vil foreslå, at vi udelader den israelsk-palæstinensiske konflikt fra den generelle dialog mellem jøder og muslimer uden for Mellemøsten. Det er vigtigt at tage udgangspunkt i en fælles interesse og derfra langsomt begynde at tage fat på de mere omtålelige spørgsmål. Jeg er overbevist om, at angreb på jøder og jødisk ejendom i Europa tit begås af unge, der reagerer følelsesmæssigt, hver gang uroligheder blusser op i Mellemøsten. Det sker ikke, fordi disse unge er indædt antisemitiske, men dels fordi de konsekvent bliver diskrimineret, ydmyget og marginaliseret, dels som en reaktion på det, de ser i fjernsynet eller hører fra imamer eller venner.

Ifølge en ny undersøgelse fra Den Jødiske Verdenskongres (World Jewish Congress) har den seneste krig mellem Israel og Hizbollah ikke blot radikaliseret en del af de muslimske unge i Vesten, men også efterladt en dyb vrede i den brede europæiske og amerikanske befolkning. Det har affødt en bekymrende stigning i den vestlige antisemitisme. Her kan de europæiske ngo'er være til hjælp. Det er i vores interesse, at der bliver skabt fred. Jødiske samfund i Europa kan hjælpe deres muslimske medborgere med at stoppe det rutinemæssige brokkeri og i stedet begynde at arbejde for at blive en del af det land, de bor i, bidrage som gode borgere og fremstå som pragteksemplarer for deres religiøse overbevisning. Når alt kommer til alt, er begge folk efterkommere af Abraham og de hellige skrifter.

Jeg vil også gerne opfordre mine jødiske fætre til at holde op med at opføre sig groft og ufølsomt over for muslimer. Muslimer er meget forskellige, og arabere er ikke repræsentanter for islam. De udgør kun 20 procent af de 1,5 milliarder muslimer, der bor i 60 forskellige lande, taler forskellige sprog, har forskellige kulturer og traditioner og i det hele taget har meget lidt til fælles, ud over deres tro på en og samme Gud, samme profet og samme koran. Der findes i alt 72 forskellige retninger inden for islam.

I visse jødiske og kristne samfund i Europa tales der om den store jødisk-kristne civilisation kontra en militant islamisk. Det får et smil frem på mine læber, for jeg har studeret europæisk historie. Og skal man tro historien, så arbejdede og levede jøder og muslimer sammen i århundreder, især under de muslimske herskere. Nu kræver omstændighederne, at de samarbejder igen. Ikke for at bekæmpe andre, men for at hjælpe hinanden. Ellers vil historie fælde en hård dom.

En dialog vil føre til fred blandt religioner. Og fred blandt religioner vil føre til fred blandt nationer. Er det ikke, hvad vi ønsker?

Oversættelse: Frederikke Ingemann Hansen og Helle Albeck

Printet fra politiken.dk Tirsdag 24. apr 2007

Ophavsretten tilhører Politiken. Informationerne må alene anvendes til egen, ikke-kommerciel brug. Artiklen kan findes på adressen: <http://politiken.dk/debat/kroniker/article283071.ece>